

Minister Ritzen positief over propedeuse TH Rijswijk

Het werkbezoek van Minister Dr.Ir. M. Ritzen op 11 maart 1996 aan de Technische Hogeschool Rijswijk stond in het licht van Kwaliteit en Studeerbaarheid. De Minister is met de HBO-Raad en de studentenorganisaties overeengekomen dat de collegegelden omhoog zullen gaan, op voorwaarde dat de kwaliteit en studeerbaarheid van de programma's onder de loep worden genomen en verbeterd. De Minister was vooral te spreken over de vernieuwde propedeuse van de TH Rijswijk.

berichten dat de DQS(Dutch Quality Schools)-hogescholen besloten hebben om een eigen gezamenlijk kwaliteits-managementplan op te stellen en uit te voeren. Op basis van dat plan zullen gezamenlijke, maar ook per hogeschool verschillende projecten worden opgezet om de kwaliteit en de studeerbaarheid van het onderwijs te verbeteren.

(Vervolg op blz. 5)

De TH Rijswijk verzorgt studeerbare en kwalitatief goede opleidingen. Dat blijkt niet alleen uit de Keuzegids Hoger Onderwijs waar studenten de vier opleidingen van de hogeschool als zeer goed beoordelen, maar ook uit visitatierapporten van externe deskundigen. Bovendien ontving de TH Rijswijk afgelopen jaar voor het project "aansluiting HAVO-HBO" de Hoger Onderwijsprijs 1995. Alle reden dus voor de Minister om zich samen met de directeur-generaal HBO, Drs. W. van Oosterom, en de inspecteur Hoger Onderwijs, ir. H.P.A.W. Berkelaar, op de hoogte te stellen van de onderwijsvernieuwingen bij de TH Rijswijk.

Minister Ritzen door de knieën voor het weerstation. (Foto: Bart Versteeg)

Flipperkast

Hans Michalides, voorzitter van het College van Bestuur, schetste de inspanningen van de hogeschool om zich als laatst overgebleven zelfstandige hogeschool voor Hoger Technisch Onderwijs te blijven richten op studeerbare opleidingen voor de 'ingenieur-van-morgen'. Sleutelwoorden daarbij zijn volgens Michalides 'praktijkgerichtheid' en 'integratie'. Die praktijkgerichtheid blijkt uit de nieuwe werkvormen die geleidelijk

aan steeds meer worden ingevoerd, zoals het projectonderwijs. Bij Elektrotechniek zag de Minister hoe deze vorm van onderwijs in de praktijk werkt en sprak hij met studenten die bezig waren met het ontwerpen en bouwen van een elektronisch weerstation, een nieuw type flipperkast en een rolstoel met 'bots-detector'. Joke Langenberg, lid van het College van Bestuur, kon de minister

3 *Spied, spied en superspied bij de repro*

7 *Op de werkplek bij Joyce*

9 *Het is hard aanpopen voor tweedejaars studenten*

Lente

Nu de avonden weer langer worden en de zon al aardig warm kan zijn, wordt het steeds duidelijker dat Het Al Weer Bijna Lente Is.

De lente, een geliefd jaargetijde, heeft ook niet voor niets het precedent op het prille, de hoop en de nieuwe kansen. Niet geheel onterecht, want de eerste narcissen, tulpen en blauwe druifjes hebben al weer gebloeid en de eerste biertjes op een terrasje zijn al soldaat gemaakt.

De lente, met het vooruitzicht op een warme zomer, een kleurrijke herfst en een knallend uiteinde, vormt als het ware de belofte waar een jaar op doorborduurt. Binnen de TH Rijswijk wordt ook doorgeborduurd op een belofte, namelijk dat de hogeschool ook na het magische jaar tweeduizend studenten zal afleveren die goed inzetbaar zijn op de arbeidsmarkt. En daarvoor moet een aantal onderwijsveranderingen worden doorgevoerd. De TH Rijswijk is hiermee het vorige studiejaar begonnen, door het propedeuseprogramma zo aan te passen dat meer studenten in een keer het eerste studiejaar afronden. Niet door dit onderwijsjaar te vergemakkelijken, maar door de wijze van lesgeven te veranderen en een andere mix van

theorie en praktijk aan te bieden. Met succes.

De TH Rijswijk heeft met deze revolutionaire ommezwaai niet alleen de landelijke Hoger Onderwijsprijs gewonnen, maar - en daar ging het natuurlijk om- er blijken ook daadwerkelijk meer studenten het eerste jaar te hebben gehaald. De volgende stap is dat ook voor studenten in de bovenbouw het onderwijsprogramma meer gericht wordt op de praktijk en dat docenten ook aan de ouderejaars studenten interactief onderwijs geven. Hoewel de TH Rijswijk dus van alle kanten wordt gecomplimenteerd, leunen medewerkers niet achterover in hun stoel om te genieten van de successen, maar wordt er nog steeds hard gewerkt aan een beter studeerbaar en doceerbaar onderwijsprogramma.

In dit nummer van de Téhaèr! is er weer volop aandacht voor die ommezwaai. Maar ook voor andere activiteiten die op de TH Rijswijk hebben plaatsgevonden, of waar de hogeschool bij betrokken is. Heb jij toch nog het idee dat het hogeschoolblad ook aan andere onderwerpen aandacht moet besteden, schroom dan niet, kom langs en vertel het ons.

COLOFON

TéHaèr!, het informatiebulletin van de TH Rijswijk verschijnt acht maal per jaar (in september, oktober, november, december, februari, maart, april en mei) in een oplage van 2500. het wordt verspreid onder studenten, personeelsleden en stagebedrijven.

Hoofdredactie:
Irma Gosliga

Redactie:
personeelsleden:
Caroline Buddingh', Frans Bouts, Ignatius Van Neerven, Grada Vermin, Paul Witte
studenten:
Kees Hoogendijk, Michelle Kuipers, Willem Perquin, Jan-Willem Weijers

Eindredactie:
Caroline Buddingh'

Fotoredactie:
Paul Witte en Ruben van Oordt

Contactpersoon adverteerders:
PR & Voorlichting
Telefoon: (070) 340 1542

Grafische Vormgeving, lay-out en druk:
Rob Hagman, Erwin Wolters, Bidjai Rangoe, huisdrukkerij TH Rijswijk

Deadlines kopij 1996:
nr. 7 27 maart 1996
nr. 8 24 april 1996

Adres:
R.-K. Technische Hogeschool Rijswijk,
Lange Kleiweg 4, 2288 GK Rijswijk
Telefoon: (070) 340 1500
Telefax: (070) 319 2406

Wereldwijd aan de slag

De TH Rijswijk verhoogde haar regionale naamsbekendheid tijdens het openingsweekend van de Rijswijkse Darling Market op 2 en 3 maart. De Darling Market, waar ondernemers producten uit alle werelddelen verkopen, trok met haar thema "Een weekend werelds" meer dan tienduizend bezoekers.

(Foto: Ruben vd Oord)

Speed, speed, superspeed Een gesprek in de kelder

't Is rustig druk, we kunnen nu wel een half uurtje vrijmaken voor een gesprekje.' Rob Hagman en Bidjai Rangoe maken een uitnodigend gebaar. Gegons van kopieermachines, een telefoon die overgaat in de verte en plotsklaps het indringende gerinkel van de bel van de winkel. 'Momentje graag,' zegt Bidjai, opspringend van zijn stoel, 'ik moet even een klant helpen in de winkel want Stefanie is vandaag vrij.'

Inspringen voor elkaar, zo blijkt al gauw, blijkt de gewoonste zaak van de wereld te zijn in de repro/huisdrukkerij in de kelder. 'Natuurlijk hebben we onze eigen taken,' benadrukt Rob, 'maar we moeten elkaar in geval van nood kunnen vervangen. De dienstverlening moet door blijven gaan.' 'Ja,' voegt Bidjai toe, 'we moeten onze klanten tevreden zien te houden.'

Kleur

Het team 'in de kelder' bestaat uit Rob Hagman die het computer- en drukwerk verzorgt en de inkoop van materialen, Bidjai Rangoe die belast is met kopieerwerk, afwerking, onderhoud van machines en papierbevoorrading, Stefanie Peterse die de winkel runt en Erwin Wolters die zo'n tien uur per week inspringt, daar waar nodig is.

'De repro verzorgt bijna al het grafische gebeuren op school, zoals het ontwerpen, het vormgeven, het drukken en het afwerken van publicaties', zegt Rob, wijzend op stapels, boekjes, briefpapier, enveloppen en visitekaartjes. Hij voegt er aan toe dat alleen de wervingsgebonden materialen buiten de deur worden verzorgd. 'En we doen al het kopieerwerk ook in kleur,' vult Bidjai aan, 'onder andere diktaten, studiewijzers, semesterboeken en tentamens.'

De repro verzorgt ook de vormgeving en druk van het hogeschoolblad. Volgens Rob één van de allerleukste taken omdat, daarbij zoveel verschillende aspecten aan de orde komen. 'De boel komt binnen op diskette. Dan volgt de vormgeving, het rasteren van foto's, het drukwerk, het afwerken... en een goede week later liggen er dan zo'n

tweeduizend exemplaren klaar. Mede dankzij de goede reproapparatuur waarmee wij werken.

Werksfeer

'Hoe gaan jullie om met de aanhoudende drukte? Welke klussen hebben bij jullie hoge prioriteit?

Tekening: (Erwin Wolters)

Bidjai: 'Onderwijsgebonden orders, zoals bijvoorbeeld tentamens, gaan natuurlijk altijd voor en verder is het een kwestie van inschatten wie er het meeste haast heeft.' Rob: 'Ja, want alles is natuurlijk speed, speed of superspeed en wij moeten dan keuzes maken.

Van al die drukte word je wel eens gillend gek.

Maar in overleg met "de klant" komen we er altijd wel uit. Onze pauzes schieten er weleens bij in, maar omdat de werksfeer erg goed is, hebben we daar niet veel moeite mee.' En Bidjai vult aan: 'Als we tot over onze oren in het werk zitten,

vind ik het wel vervelend als we ergens één kopie van moeten draaien. Dat vreet tijd, want ook voor die ene kopie moeten er bonnen ingevuld worden en moeten de kosten worden toegedeeld aan een afdeling.'

Duizelen

En wat beschouwen jullie als de allergrootste uitdaging?

Rob: 'Ik ben een enorme voorstander van een goed bewaakte huisstijl. Als je de variëteit aan lettertypes en layout soms heel mooi maar allemaal verschillend eens kon zien die wij hier onder ogen krijgen zou het je duizelen. Er is weinig uniformiteit.'

En dat terwijl het zoveel gemakkelijker is om je te concentreren op inhoud als de vorm steeds gelijk is. Voor zo'n huisstijl wil ik dus wel op de barricaden.'

Rob heeft er overigens alle vertrouwen in dat de zaken beter gaan lopen. 'Als straks het netwerk operationeel is, kunnen we centraal een standaardopmaak voor brieven, memo's en sheets aanbieden.'

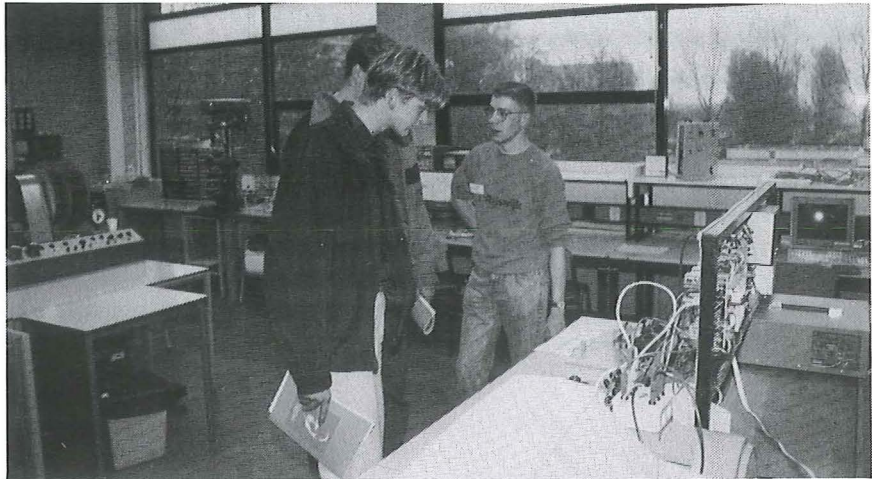
Bidjai: 'En ik blijf het als een uitdaging zien om onze klanten een goed produkt te leveren tegen een zeer redelijke prijs. Dat is tot op heden nog steeds gelukt.'

(Grada Vermin)

Open Huis

Honderdzesennegentig potentiële studenten bezochten het Open Huis van de TH Rijswijk op vrijdagmiddag 16 februari. Dat waren er meer dan vorig jaar. Dankzij de inzet van studenten en medewerkers was de sfeer uitstekend en werden alle bezoekers goed geïnformeerd.

Het promo-team van Technische Bedrijfskunde probeerde 26 scholieren enthousiast te maken voor de studie. Bij Electrotechniek kwamen 46 potentiële studenten langs, bij Technische Natuurkunde 17 en bij Werktuigbouwkunde 42. De overige belangstellenden namen een kijkje bij de theorielessen en practica van meer dan één opleiding.

TH-student laat aankomende studenten zijn ontwerp zien (Foto: archief THR)

In de hal werd een glaasje champagne geschonken om bezoekers te laten merken dat zij bij de winnaar van de Hoger Onderwijsprijs, oftewel een echte 'champ op bezoek waren.

Tijdens de voorlichtingsronden over het studiesysteem bleek dat de aankomende studenten zich terdege op hun bezoek aan de TH Rijswijk hadden voorbereid, ze stelden in ieder geval kritische vragen. *(Irma Gosliga)*

Flitsende samenwerking TH Rijswijk en Stadsradio Haaglanden

TECHNO-SPEL IN DE ETHER

Omdat het winnen van de Hoger Onderwijsprijs leidt tot aanhoudende belangstelling voor de opleidingen van de TH Rijswijk, is er vrijdag 19 april tussen 13.30 en 17.00 uur een extra Open Huis. Bezoekers kunnen een kijkje nemen bij de opleidingen en informatiebijeenkomsten bijwonen over het studiesysteem. Als extra publiekstrekker wordt die middag de spannende finale van het TECHNO-spel gespeeld.

Om potentiële studenten mee te laten delen in de prijzenvreugde van de Hoger Onderwijsprijs, kunnen jongeren tussen de 16 en 19 jaar een multimedia personal computer winnen. Via Stadsradio Haaglanden is zes weken lang het TECHNO-spel te beluisteren. Door het beantwoorden van vragen, die een link hebben met techniek, stellen jonge luisteraars zich kandidaat voor het finalespel dat op 19 april bij de TH Rijswijk plaatsvindt. Via de Open Huis-affiches die naar de scholen voor HAVO, VWO en MTS zijn gestuurd, wordt melding gemaakt van deze wedstrijd. Scholieren die niet in Den Haag of

omstreken wonen, kunnen wel meedoen. Zij moeten dan tijdens het Open Huis tussen 13.30 en 14.30 uur een quizformulier met tien techno-vragen invullen.

Personel computer

Uit de goed ingevulde formulieren worden er tien getrokken, die - samen met de radiokandidaten - meedoen aan de finale van het TECHNO-spel. Op 19 april zullen na drieën de laatste spannende selectierondes plaatsvinden en gaat de winnaar tot slot met een personal computer naar huis. Tussen 11 maart en 17 april zendt Stadsradio Haaglanden op

etherfrequentie 94.0 FM en kabelfrequentie 92.9 FM het volgende uit: vijf maal per dag de commercial van de TH Rijswijk, drie maal per middag de "promo" waarin het TECHNO-spel wordt gepromoot en elke middag tussen 15.00 en 17.00 uur twee maal het TECHNO-spel.

Feest

Ook studenten die aan de TH Rijswijk studeren, zullen weten dat hun hogeschool het afgelopen jaar de Hoger Onderwijsprijs heeft gewonnen. Vrijdag 24 mei wordt een groot feest georganiseerd door en voor studenten, docenten en medewerkers. Gedurende de hele dag zullen allerlei activiteiten plaatsvinden, van sport tot cabaret en muziek. Aan het programma wordt nog gewerkt, maar volgens de feestcommissieleden wordt het een groots spektakel. *(Irma Gosliga)*

MINDER ANIMO VOOR TECHNISCHE HBO-STUDIES

Marktaandeel TH Rijswijk stijgt licht

Hoe staat het dit studiejaar met de belangstelling voor de technische HBO-studies?. Deze gedachte houdt velen van ons bezig. De TH Rijswijk zag haar instroom afgelopen september met tien procent dalen en dat bracht een schokeffect teweeg. Jarenlang immers zijn de Rijswijkse aantallen aanmelders - dwars tegen de landelijke tendens in - met een paar procent gestegen.

Dit studiejaar is er landelijk gezien wederom minder animo voor technische HBO-studies. De oorzaak wordt vooral gezocht in het feit dat bij de studiekeuze van scholieren de baankansen een grote rol speelt. Als het slecht gaat met grote bedrijven als Fokker blijven studenten al snel weg, ongeacht de werkelijke kans op een baan. Tijdens de afgelopen NIRIA-dag voor 4e jaars studenten in januari 1996 bleek dat giganten als Philips, Oce, PTT en Siemens meer HTS-vacatures dan ooit hebben. Maar dat was niet te lezen in de pers.

Prestatiebeurs

Een andere belangrijke boosdoener is de prestatiebeurs. Hoewel Minister Ritzen ontkent dat de invoering van

deze beurs invloed heeft op het aantal eerstejaars, zijn de kosten van studeren soms wel degelijk van doorslaggevend belang. En daar heeft de individuele hogeschool geen invloed op.

De kans op slagen is voor studenten belangrijk, evenzeer als het imago. Wat dat betreft zit de TH Rijswijk goed. Niet voor niets kreeg onze hogeschool van eigen studenten prima rapportcijfers in de Keuzegids Hoger Onderwijs 1995. Bovendien ontvangen wij dit voorjaar van Minister Ritzen de Hoger Onderwijs-prijs voor ons studeerbare propedeuseprogramma. Geen reden om achterover te leunen. Wij blijven kritisch ten aanzien van ons eigen produkt. Maar in de reclame-uitingen maken wij natuurlijk wel

gebruik van deze goede scores en het kan niet anders dan dat we daarmee aankomende studenten nieuwsgierig maken, zodat ze de THR zelf bezoeken en zelf 'een oordeel' vellen.

Groningen

Kijkend naar de aantallen aanmelders die in Groningen bekend zijn, ziet het beeld er op dit moment als volgt uit. De belangstelling voor Technische Bedrijfskunde is landelijk met 38% gedaald, voor Elektrotechniek met 30%, Technische Natuurkunde met 25% en Werktuigbouwkunde 25%. Vorig jaar viel de gevreesde daling van het aantal eerstejaars uiteindelijk mee, omdat jongeren zich steeds later in het studiejaar aanmeldden. Wij hopen dat deze situatie zich ook dit jaar herhaalt.

En hoe scoort de TH Rijswijk? De aantallen aanmelders zijn weliswaar wederom gedaald ten opzichte van vorig jaar, maar het marktaandeel van onze opleidingen BK, E en W vertonen op dit moment een lichte stijging. Het blijft dus een opgave voor ons allemaal te zoeken naar wegen om ons onderwijs goed te houden en nog attractiever te maken. *(Hans Michalides)*

(Vervolg van blz. 1)

Studievertraging

In een discussie met de Medezeggenschapsraad wilden zowel de Minister als de studenten van elkaar weten wat zij onder 'goed onderwijs' verstaan. Daaruit kwam naar voren dat het zowel de Minister als de studenten vooral gaat om maatregelen die studievertraging voorkomen. De Minister noemde daarbij de nieuwe propedeuse van de TH Rijswijk, die is ingevoerd om een betere aansluiting met HAVO, VWO en MTO te krijgen, een voorbeeld dat landelijk navolging verdient. Speciaal op zijn verzoek maakte de Minister kennis met het vernieuwingsproject 'Integraal Ontwerpen', waarin de TH Rijswijk samenwerkt met de Hogeschool

Utrecht, de Hogeschool Gelderland en het bedrijfsleven, waaronder TLO-Controls en Stork. In dit project gaat het erom in een zo vroeg mogelijk stadium zoveel mogelijk gegevens over productie, marketing, distributie en onderhoud te betrekken bij het ontwerpproces door middel van informatietechnologie. De tijd tussen ontwerp en produkt wordt op die manier zodanig bekort, dat men in de industrie de concurrentie kan bijhouden.

Vernieuwingsproject

Voor het onderwijs leidt dit niet alleen tot een andere kijk op de ingenieursopleiding, maar ook tot nieuwe leermiddelen, zoals bijvoorbeeld een compleet compu-

ter gesimuleerde fabriek. Voor de realisering van dit project is door de Ministeries van Onderwijs en Economische Zaken een subsidie toegezegd van 5,1 miljoen over een periode van 3 jaar. Het project is daarmee het grootste, tot nu toe door het Ministerie gehonoreerde, vernieuwingsproject voor het HBO.

Ontwikkeling

In het werkbezoek van de Minister pleitte de TH Rijswijk ervoor om ook voor het Middelbaar Technisch Onderwijs vernieuwingsgeld te beschikken te stellen zodat gezamenlijk tijdig ingespeeld kan worden op deze belangrijke industriële ontwikkeling.

(Hans Michalides/Irma Gosliga)

Aanpassingen Technische Natuurkunde aan de arbeidsmarkt

Docenten Technische Natuurkunde zijn de afgelopen maanden met medewerkers van Lasertec, het TH-bedrijf dat op de derde verdieping van de school is gevestigd, bij bedrijven langs geweest om beter zicht te krijgen op de toekomstige werkplekken van de THR-studenten. De opleiding wil met deze informatie over nieuwe technieken en technologieën haar studieprogramma aanpassen aan de eisen van de arbeidsmarkt.

Volgens Frans Bouts, een van de docenten die eind januari naar Zuid-Duitsland afreisde om de bedrijven Haas Laser in Schramberg en Bosch in Stuttgart te bezoeken, hebben de bedrijfsbezoeken die hij de afgelopen maanden heeft afgelegd, zeker tot nieuwe inzichten geleid: 'Bij Bosch waren we te gast bij een oud-student, Michel van Keulen. Hij werkt bij Bosch op de afdeling Natuurkundig Onderzoek, dat vooral gericht is op de automobiellindustrie. Michel toonde ons een sensor-toepassing waardoor autolampen in een tunnel automatisch aangaan en bij het einde van de tunnel automatisch weer uitgaan. Het vernuftige van deze toepassing is dat de lichten niet uitgaan als de auto bijvoorbeeld onder een boom rijdt. Bijzonder indrukwekkend was ook een onderzoek naar het automatisch schoon houden van de voorruit bij het rijden op slechte wegen.

Dat onderzoek sloeg erg aan bij ons, aangezien we tijdens de autorit naar de Duitse bedrijven toe zelf hadden ervaren dat op de *autobahn* elke vijf minuten de voorruit volkomen wit werd; door opspattend pekewater'

Kasteel

Deze bedrijfsbezoeken zijn volgens Bouts zo belangrijk, aangezien docenten hierdoor op de hoogte blijven van nieuwe technieken en technologieën. 'Bij het uitwerken van ons studieprogramma willen we altijd zo veel mogelijk recente ontwikkelingen kunnen meenemen. Door middel van dit soort bezoeken lukt ons dat ook elke keer weer redelijk.' De docenten hebben bovendien geregeld dat TN-studenten bij de bezochte bedrijven stage kunnen lopen en er ook kunnen afstuderen.

Niet alleen de inhoud van het studieprogramma van Technische

Natuurkunde, maar ook de wijze waarop de stof wordt gedoceerd, zal de komende jaren veranderen. De TN-docenten zullen zich daarom eind maart in kasteel Oud Poelgeest in Oegstgeest bezinnen over hoe onderwijs moet worden gegeven aan de student-van-morgen. Bouts: 'Tot enige jaren geleden stelden we de studenten alleen vragen over de lesstof.

Hoewel uit enquêtes blijkt dat de afgestudeerden tevreden zijn over de studieresultaten, gaan we deze wijze van doceren toch veranderen. We denken er over meer interactief les te gaan geven.

De situatie dat een docent een monoloog houdt en studenten de stof opschrijven, zal daarbij verdwijnen. Daarvoor in de plaats zullen docenten de theorie gaan uitleggen naar aanleiding van problemen die studenten tijdens hun practicumvakken zijn tegengekomen.'

Broodwinning

Bouts ziet in deze wijze van lesgeven voordelen: 'Het is heel belangrijk dat natuurkundekennis zo wordt overgebracht dat deze bij de moderne student niet alleen beklijft maar dat de student ook steeds enthousiaster wordt over de technische natuurkunde. Het wordt immers zijn broodwinning.'

(Frans Bouts en Caroline Buddingh')

Pools bezoek aan de TH Rijswijk

Twee Poolse gastdocenten van de hogeschool en universiteit van Gorzow, hebben in februari een workshop verzorgd voor vijftig studenten van Topjaar Management, één van de post- HBO-opleidingen die binnen de TH Rijswijk zijn gevestigd. Tijdens de workshop werd ingegaan op marketing en financieel-economische aspecten die typerend zijn voor het Poolse bedrijfsleven. Hiermee zijn de banden tussen de hogeschool en universiteit van Gorzow en de TH Rijswijk verder

aangehaald.

Tijdens de bijeenkomst is bovendien gesproken over algemene Oosteuropese vraagstukken, zoals de aansluiting van Polen bij de Europese Gemeenschap. Een aantal docenten van de TH Rijswijk zal over dit onderwerp binnenkort ook een workshop verzorgen in Polen. Bovendien zullen Topjaar Management-studenten een project voor Poolse ondernemingen uitvoeren.

(Caroline Buddingh')

Poolse delegatie samen met Hans Michalides en Niels Kütke (Foto: Ruben vd Oord)

Op de werkplek

Joyce Rombouts, medewerker kwaliteitsbeoordelingsbedrijf:
'Bedrijven willen laten zien dat het wel snor zit'

Beoordelen of bedrijven zich houden aan van te voren vastgestelde kwaliteitseisen, dat zijn de belangrijkste werkzaamheden van oud-student Joyce Rombouts (28 jaar). Ze is in 1991 aan de Technische Hogeschool Rijswijk afgestudeerd binnen de opleiding Technische Bedrijfskunde en is sindsdien werkzaam bij het kwaliteitsbeoordelingsbedrijf Kiwa in Rijswijk.

Een afspraak maken met Joyce is nog niet zo makkelijk. De ene dag zit ze in het noorden van Nederland, de andere dag in het Zuiden. Thuis is ze ook nauwelijks bereikbaar, aangezien ze vaak in hotels overnacht. Maar een aanhouder wint en dit keer dus ook.

Tijdens een 'thuisbasis'-dag in Rijswijk vertelt Joyce dat ze bij het uitvoeren van haar huidige werkzaamheden nog steeds kennis toepast die ze tijdens haar opleiding aan de Technische Hogeschool Rijswijk heeft opgedaan. 'Het is inmiddels al weer ruim vier jaar geleden, maar zoals ik tijdens mijn opleiding heb geleerd problemen te analyseren, doe ik nu nog dagelijks'. Joyce geeft bovendien aan dat de communicatieve vaardigheden waar tijdens haar studie veel aandacht aan is besteed, heel handig zijn geweest voor haar huidige werk. 'Ik moet met veel mensen praten en overleggen, ik profiteer er vaak van dat ik geleerd heb hoe je met verschillende mensen kunt communiceren.'

Straatstenen

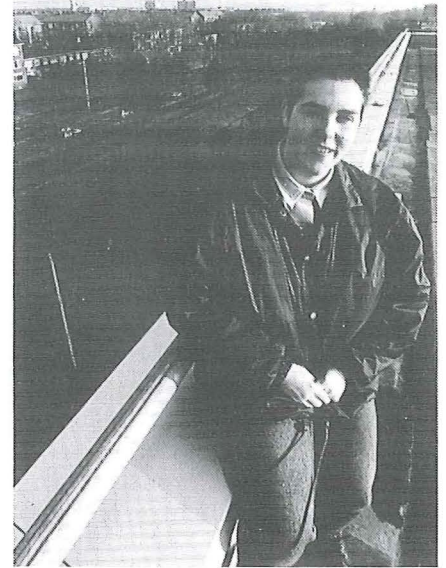
Het bedrijf Kiwa stelt normen vast voor de kwaliteit van producten binnen een aantal sectoren, vooral de bouw, de water- en milieusector. Voor de bouw wordt bijvoorbeeld vastgelegd aan welke eisen heipalen, straatstenen en kozijnen moeten voldoen. Vervolgens onderzoekt Kiwa of de producten van een bouwbedrijf ook daadwerkelijk aan die eisen voldoen. Is dat het geval, dan mogen zij het Kiwa-keurmerk voeren.

'We doen hetzelfde in de water- en milieusector. In de watersector beoordelen we bijvoorbeeld of de wc-potten of waterkranen die worden gebruikt, van goede kwaliteit zijn. Bedrijven binnen deze sector mogen ook dan pas ons keurmerk dragen. En ook binnen de milieusector beoordelen we producten of processen.'

Joyce geeft aan dat de meeste bedrijven veel waarde hechten aan het Kiwa-keurmerk. 'De meeste bedrijven willen met dit keurmerk aantonen dat het wel snor zit. Ze hopen daarmee hun concurrenten voor te zijn. Met ons keurmerk garandeer je toch een stuk zekerheid. Maar in een aantal gevallen is ons keurmerk zelfs wettelijk vereist. Bedrijven die aan bepaalde veiligheidsmaatregelen moeten voldoen, mogen niet produceren als ze ons keurmerk niet hebben.' Om de kwaliteit systemen van bedrijven te beoordelen, gaat Joyce bij de klanten langs. Op basis van interviews, het nalopen van procesgangen en het bekijken van producten, onderzoekt de oud-studente of het bedrijf voldoet aan de eisen. 'Vaak stellen we zelf de normen vast, maar we maken ook veel gebruik van bestaande, zoals de ISO-normen die internationaal worden gehanteerd.' Is dat het geval, dan ontvangen zij een certificaat.

Tuin

De kwaliteitscontroleur heeft nog niet meegemaakt dat bedrijven haar om de tuin probeerden te leiden. 'Soms proberen de managers de

Joyce Rombouts: 'ik profiteer er van dat ik geleerd heb hoe je met verschillende mensen kunt communiceren'
(foto: Ruben vd Oord)

kwaliteit van hun producten wel een beetje te verdoezelen, maar omdat ons onderzoek zo grondig is, komen we daar wel achter.' Het gebeurt dan ook dat bedrijven nog een aantal veranderingen moeten doorvoeren, voordat ze het keurmerk krijgen. 'De bedrijven krijgen daar een halfjaar de tijd voor. Ik heb nog maar één keer meegeemaakt dat een bedrijf ook na dat halve jaar nog niet voldeed aan de eisen. Dat was wel vervelend.'

Keuken

Joyce vindt haar werk vooral zo leuk, omdat ze bij zoveel bedrijven in de keuken kan kijken. 'Ik heb inmiddels al zoveel verschillende managementstijlen gezien. Dat is echt leerzaam. Ik voel nu vaak al meteen aan wat er niet klopt als een bepaald productieproces niet goed loopt. Dat heeft toch met ervaring te maken. Hoewel ik eigenlijk bij toeval bij dit bedrijf terecht ben gekomen — ik had een advertentie in een vacaturekrant gezet — is het wel een schot in de roos geweest.'

(Caroline Buddingh')

Met nieuwe knijpsysteem meer interactief onderwijs mogelijk

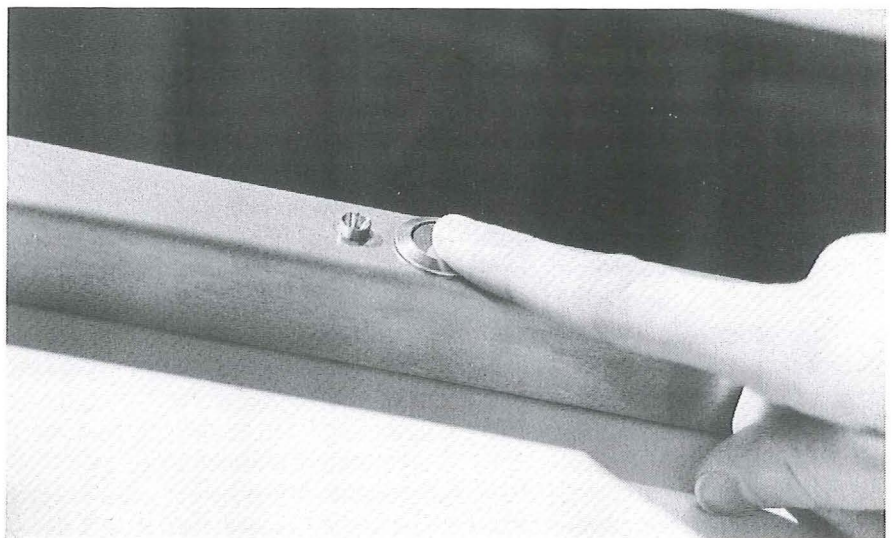
Geen glazige ogen meer in collegezaal S3. Net zoals tijdens het theorie-examen van het rijbewijs, kunnen studenten in deze zaal sinds 1 januari 1996 met een druk op de knop tijdens het college vragen beantwoorden met 'ja' of 'nee'. Zodat de studenten beter bij de les blijven en docenten kunnen beoordelen hoeveel studenten de stof begrijpen. Jan Blankespoor, een van de gebruikers van dit zogenoemde knijpsysteem, ziet veel voordelen in deze vorm van interactief college-geven.

Al pratend over het nieuwe knijpsysteem, loopt Jan Blankespoor, docent Werktuigbouwkunde, naar de kelder, waar de nieuwe collegezaal S3 zich bevindt. 'Je zult het beter begrijpen als je ziet hoe het werkt.' Op de lange rij collegebanken is per zitplaats een drukknop geïnstalleerd en daarnaast een lichtpuntje dat rood wordt als de drukknop is ingedrukt. Voorin de zaal hangt naast het bord een kastje dat aangeeft hoeveel procent van de aanwezigen de knop heeft ingedrukt, nadat een vraag is gesteld. 'Het knijpsysteem werkt heel eenvoudig. Ik stel een vraag en studenten kunnen alleen ja of nee antwoorden. Denken ze dat het antwoord 'ja' is, dan drukken ze de knop in en vinden ze dat niet, dan doen ze niets. Ik kan dan beoordelen hoeveel personen het goede antwoord hebben gegeven. Op basis van de uitslag leg ik dan de stof nog een keer uit, of ik ga verder.'

Discussiëren

Hoewel Jan Blankespoor voor zijn gevoel nog te weinig gebruik maakt van het nieuwe systeem, ziet hij vooral de voordelen: 'Ik vind het prettig om op interactieve wijze college te geven. Het werkt motiverend als je samen met studenten een probleem oplost. Als ik voor een kleine groep studenten sta, is dat nooit een probleem. Ik discussieer dan met de groep en hardop denkend komen we er dan wel uit. Wordt de groep groter, dan kan dat niet meer. In zo'n geval is dit knijpsysteem ideaal. Want je kunt aan een grote groep heel goed een vraag stellen die ze vervolgens al dan

niet met een druk op de knop beantwoorden. Dan kun je namelijk meteen zien of de stof is begrepen. Je zou voor een grote groep natuurlijk ook op interactieve wijze kunnen college geven door studenten de hand op te laten steken als je een vraag stelt, maar veel studenten vinden dat toch te bedreigend. Dan hebben studenten toch vaak het idee dat iedereen meteen ziet of zij de stof hebben begrepen. Dat werkt belemmerend. Het knijpsysteem is anoniemer en

Met een druk op de knopje geven studenten antwoord op een vraag (Foto: Ruben vd Oord)

duus veiliger.' Volgens Jan Blankespoor vergt deze wijze van college geven wel een andere voorbereiding van de docent. 'Je moet om de zoveel minuten een vraag stellen die met ja of nee kan worden beantwoord. Kijk, nu kan ik wel een aantal uit mijn mouw schudden, maar dat is natuurlijk niet de bedoeling. Ik wil dan ook vragen

stellen die de essentie van de stof raken. Die vragen komen er wel, maar dat duurt dus nog even.'

Interactie

Naast het laten beantwoorden van vragen, kan het knijpsysteem ook worden gebruikt als interruptieknop. 'De docent kan met de studenten afspreken dat als zij het college niet meer volgen, zij op de knop moeten drukken. Hij stopt dan met zijn verhaal bij een bepaald percentage afhakers. Vervolgens wordt dan geanalyseerd waar de problemen liggen en hoe deze samen met de studenten kunnen worden aangepakt,' aldus Rob van de Ven, hoofd van de opleiding Werktuigbouwkunde. Hij heeft zelf tijdens zijn studie aan de universiteit in Delft college gehad met het knijpsysteem en is daar erg over te spreken. 'Je kunt tijdens het college al toetsen of je de stof snapt. Zodoende weet je tijdens het studeren al precies aan welke onderdelen je meer aandacht

moet besteden.' Rob van de Ven, merkt net als Jan Blankespoor dat studenten enthousiast zijn over deze wijze van collegegeven. 'De studenten zijn echt heel serieus. Ze lantefanteren niet, maar willen graag het goede antwoord geven. Echt, ik kan het alle docenten aanraden dit systeem eens uit te proberen.'

(Paul Witte en Caroline Buddingh')

Tweedejaars studenten over onderwijssysteem:

'Het is hard aanpoten'

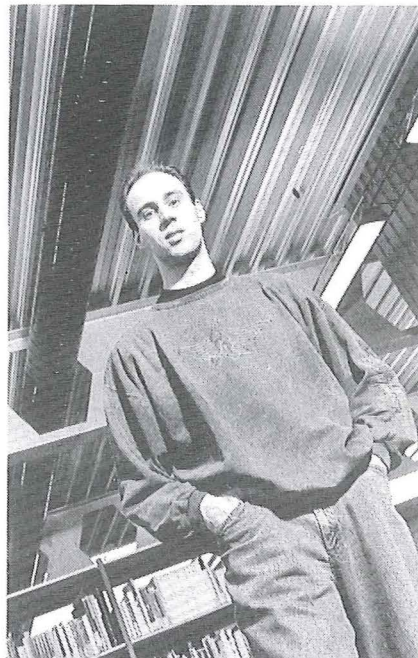
De meeste studenten hebben niet veel moeite met de propedeuse. Het onderwijs wordt in die fase zo gebracht, dat de aankomende ingenieurs goed zicht krijgen op hun toekomstige beroep. Maar tijdens de vervolgsemesters moeten ze hard aanpoten. En dat valt niet mee.

'Dankzij het nieuwe studiesysteem is het lekker binnenkomen op de TH Rijswijk', vertelt Bas Peeters (21). Hij studeert sinds vorig jaar Werktuigbouwkunde aan de TH, nadat hij de MTS had gedaan. Vanwege zijn vooropleiding had hij al aardig wat basiskennis, waar hij tijdens de propedeusefase op kon teren. Ook Arnold van Dijk (23), tweedejaars student Technische Natuurkunde, vond het eerste semester van de TH niet moeilijk. Beide studenten zijn van mening dat de propedeuse wel iets zwaarder mag worden. Met name omdat de overgang naar het tweede semester nu erg groot is. Arnold: 'Ik dacht na de propedeuse: 'Oh, deze opleiding is een makkie.' Maar dat is dus helemaal niet zo. Na de propedeuse moet je hier hard werken om je studiepunten te halen. Dat was wel even schrikken. Hierdoor merk ik dat studenten na een jaar nog gaan twijfelen of ze de opleiding zullen afmaken. Dat vind ik geen goede zaak. Het lijkt mij verstandiger dat studenten direct in het diepe worden gegooid, zodat de *bottle neck* niet later in de studie optreedt.'

Compensatie

Hoewel Arnold en Bas de abrupte overgang van de propedeuse naar het eerste semester is tegengevallen, merken ze dat er ook onderwijsveranderingen zijn aangebracht in het tweede semester, die de aansluiting tussen deze

semesters vergemakkelijken. 'Ik vind het prettig dat je in een tentamenperiode maar een maximaal aantal tentamens mag maken. Hierdoor kan ik de tentamens die ik dan heb veel beter voorbereiden,' vertelt Bas

Arnold van Dijk (Foto: Ruben vd Oord)

en Arnold vult aan: 'In het nieuwe systeem hoef je bovendien binnen een studie-onderdeel niet voor alle vakken een voldoende te halen om het onderdeel toch voldoende af te ronden. De zogenoemde compensatie-methode wordt namelijk toegepast. Als deze niet was ingevoerd, was ik nu lang niet zo ver geweest in mijn studie.'

Arbeidsmarkt

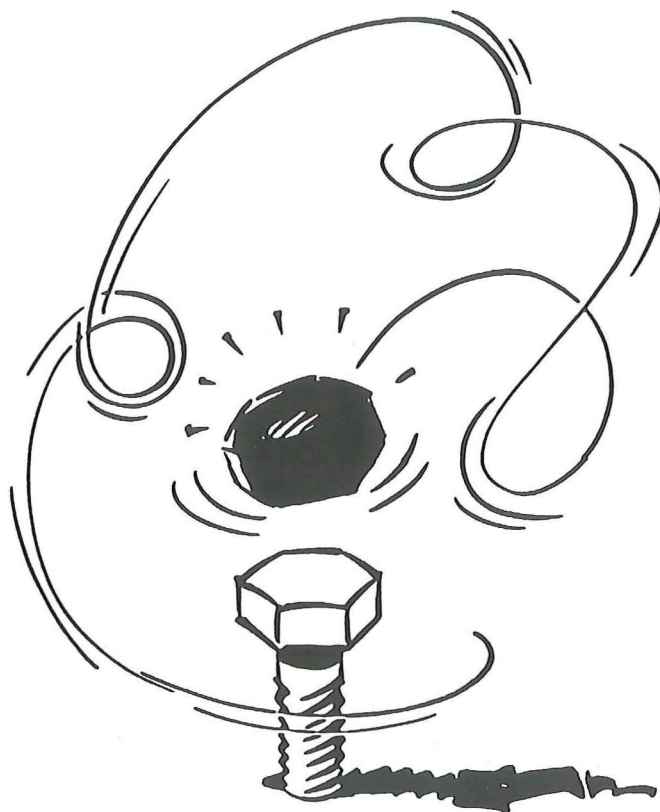
Te gespecialiseerd willen beide studenten overigens niet worden. 'De arbeidsmarkt wil steeds vaker breed opgeleide afgestudeerden hebben, die juist veel praktijkervaring hebben opgedaan,' vertelt Arnold en vervolgt: 'Specialisatie wordt daarom op kleinere schaal toegepast, terwijl we daarnaast steeds meer practicumvakken krijgen.' Volgens Bas mag er nog meer praktijkervaring in het studieprogramma worden ingeruimd. 'Ik begrijp de theorie veel beter, als ik de praktische toepassing heb gezien. Het leert niet alleen makkelijker, maar zorgt er ook voor dat de theorie langer blijft hangen. Natuurlijk kun je een aantal vakken, zoals bijvoorbeeld wiskunde, niet verlevendigen, maar ik denk dat zoveel mogelijk theorievakken met practicumlessen aangevuld moeten worden.'

Eindstreep

Hoewel beide studenten wel hier en daar een kanttekening plaatsen bij de wijze waarop onderwijs wordt gegeven, hebben ze geen spijt van hun keuze aan de TH Rijswijk te studeren. 'Het kleinschalige van deze school spreekt mij erg aan. Er zijn hier geen grote collegezalen, maar kleine klassen waar je je snel op je gemak voelt. Het is erg belangrijk dat je mensen leert kennen, waar je samen de eindstreep mee zult halen,' aldus Bas. Voor Arnold was de keuze ook niet moeilijk, aangezien hij Fotonica wilde studeren. 'En dat kun je alleen maar aan de TH Rijswijk. Ik studeer helaas nu inmiddels Toegepaste Natuurkunde. Dat had ook aan andere technische hogescholen gekund, maar het bevalt me hier zo goed, dat ik ben blijven hangen.'

(Kees Hoogendijk)

HOE MAKKELIJK LEGT U CONTACTEN?

Succes is vaak afhankelijk van de juiste contacten. Dat begint al bij het zoeken naar een baan. Hoe legt u bijvoorbeeld het eerste contact? Wat verwacht u van een contact? Komen die verwachtingen ook in de praktijk uit? Biedt het bedrijf werkelijk waar u naar zoekt?

Voor al het antwoord op de laatste vragen krijgt u vaak pas als u er al lang en breed zit.

Het zou toch ideaal zijn als u in korte tijd meer van die zakelijke 'contacten' kon uitdiepen.

Die mogelijkheid biedt Polec

u. Wij zijn namelijk marktleider in engineering op projectbasis. Tal van bedrijven - en daar zitten grote namen tussen - doen regelmatig een beroep op onze technici: HTS'ers die voor de duur van een project bij opdrachtgevers gaan werken. En die daarna een nieuwe klus aanpakken, bij een ander bedrijf. Ook weer via Polec.

Maar met het visitekaartje van Polec legt u niet alleen mak-

polec

ENGINEERING OP PROJECTBASIS

kelijk veel contacten, u doet ook meteen brede ervaring op in uw vakgebied. Doordat de vraag naar goede technici nog altijd groter is dan het aanbod, kunnen wij u in de praktijk vrijwel altijd een nieuw interessant project bieden. Meestal heeft u zelfs de keus uit meer opties. En ten slotte kunt u bij ons rekenen op een goed salaris.

Lijkt dit u interessant? Neem dan voor meer informatie contact op met Polec Rijswijk, Treubstraat 1-L, 2288 EG Rijswijk, Telefoon: (070) 3191518.

POLEC BIEDT TECHNICI BETERE KANSEN.

Zoektocht naar de tafelvoetbaltafel

Een eenzame plek op het podium van de kantine. De geliefde tafelvoetbaltafel is er niet meer. Wat voor sommige studenten het lichtpuntje van elke pauze of tussenuur was, is nu verdwenen. Zonder aankondiging.

De tafelvoetbalverslaafden was verteld dat de opbrengst van het voetballen naar de meisjes-doe-dag ging. Dat maakte de verdwijning nog mysterieuzer. Want, zou de verdwijning iets met het afschaffen van deze dag te maken hebben? Niet dus, want volgens Irma Gosliga, die alles van de meisjes-doe-dag af weet, was het geld van de tafelvoetbaltafel niet bestemd voor het meiden-budget en hebben beiden verdwijningen niets met elkaar te maken. Charles Wilmot, hoofd interne dienst, verschaft helderheid: 'De tafelvoetbaltafel is er niet meer,

omdat de tafel is gesloopt door de tafelvoetballiefhebbers. Ik heb de tafel laten weghalen door het bedrijf waarvan hij gehuurd was, aangezien de tafel in een zeer slechte staat verkeerde.' Op de vraag of er ooit nog een nieuwe tafelvoetbaltafel komt antwoordt hij streng: 'Misschien op proef. Maar als dat dan weer tegenvalt, komt er geen meer!'

De tafelvoetballiefhebbers moeten dus even geduld hebben. En als er een nieuwe komt, weten ze nu dus ook wat hun te doen staat.

(Michelle Kuipers)

MR-studenten overleggen met Ritzen

Een aantal leden van de Medezeggenschapsraad kroop de maandag na de voorjaarsvakantie vroeg uit de veren om in discussie te gaan met Minister Ritzen, die een werkbezoek bracht aan de TH Rijswijk.

Op de vraag 'Waar hebben jullie het over gehad?' legt Petra Stoppelenburg uit, dat de MR-afvaardiging zich van tevoren goed heeft voorbereid op de vragen die Ritzen zou kunnen stellen én de vragen die zijzelf aan de Minister wilde voorleggen. Vandaar dat een zinvolle gedachtenwisseling ontstond over studeerbaar onderwijs, waarbij de MR haar zorg heeft uitgesproken over een studieduurverkorting in het technisch HBO. Petra: 'Hij was echt geïnteresseerd in ons, vroeg naar onze vooropleiding en wilde graag suggesties horen hoe binnen een hogeschool medezeggenschap vorm

kan krijgen.

'Maurice v.d. Knaap omschreef het contact met Ritzen als: 'Hij komt sympathiek en prettig over. Hij heeft toegezegd met ons in contact te blijven over de verhouding stichtingsbestuur, College van Bestuur en Medezeggenschapsraad. Wij zijn namelijk van mening dat de MR-bevoegdheden niet ver genoeg gaan, ook niet nu alle HBO-Medezeggenschapsraden per 1 maart meer instemmings-bevoegdheid krijgen omdat de Nieuwe Wet op de Medezeggenschap in het HBO van kracht wordt.

(Irma Gosliga)

COLUMN

Zien.

In de "Maha-Bharat", een van de rijke spirituele geschriften die vanuit het Oosten naar ons toekomen, is sprake van een blinde koning. Deze koning is blind omdat hij niet echt wil zien wat er met zijn volk gebeurt. Hij is liever blind dan mee te doen in de strijd tussen goed en kwaad. Hij is afhankelijk van zijn vrouw die hem vertelt wat er allemaal gebeurt. Zo hoeft hij dus geen verantwoordelijkheid te nemen voor zijn volk.

In andere geschriften komen we juist blinde "zieners" tegen. Mensen die verder en dieper kijken dan de alledaagse werkelijkheid die op ons afkomt. Zij zijn blind omdat zij zich niet laten afleiden door alle macht en schitter en pracht en ijdelheid, waarin wij mensen onze ego's voeden. Hun weten ligt een laag dieper. De managementgoeroe Minzberg geeft ons aan dat je op verschillende manieren kunt kijken: je kunt vooruit kijken - een toekomst construeren, je kunt achterom kijken - je gegevens uit het verleden halen, je kunt iets overzien. Je kunt ergens achter of onder kijken, of inzoomen op onderliggende details. Moeilijker en vaak creatiever: lateraal kijken, dat is met een bredere creatieve blik, dat niet met de eerste indruk tevreden is, iets doorzien - verder kijken en begrijpen en to see something through, je - vaak strategische - basisgedachten ook tot werkelijkheid maken.

Kijken kan een heel activerende creatieve bezigheid zijn die de essentie van je leven raakt. Het maakt nogal wat uit hoe jij naar je verschillende levenservaringen kijkt en naar aanleiding daarvan er wat mee doet.

Voor mij is er ook nog een verschil tussen hard en zacht kijken. Als ik hard kijk dan zet ik mijn logica, mijn kennis en analyse vermogen in. Dan kijk ik intentioneel en intellectueel. Dan ben ik in actie en aan het construeren en creëren.

Als ik zacht kijk, dan voel ik dat mijn afstand groter wordt, dat ik glimlachend beschouw wat er is. Dan luister ik naar het levenslied, dan is er ruimte om mijzelf en mijn liefde te voelen. Dan kom ik dicht bij God. Dan kom ik bij een dieper weten, dan vallen dingen op hun plaats. Die afwisseling van actie en rust, die op elk moment in elkaar kunnen overgaan, geven diepgang aan mijn leven. Er is een tijd om stil te zijn, er is een tijd om door te zetten, er is een tijd om te genieten, er is een tijd om keihard te werken, om te sporten en om met mijn vrienden te genieten. Er is tijd om mijn verdriet te voelen en er is tijd voor extase. Het is altijd tijd.

Het is maar hoe je er tegenaan kijkt.

Inge van Werven

MEDEDELINGEN

VERBODEN OM STIL TE ZITTEN

Ook dit jaar organiseert de TH Rijswijk scholierenmanifestaties voor HAVO-3/ VWO-3 klassen tijdens de landelijke Wetenschap & Techniekweek die begin oktober plaatsvindt.

Het thema voor 1996 is "beweging" en daar kunnen technische opleidingen uitstekend mee uit de voeten.

De ideeën zijn vlot geboren. De uitvoering vraagt meer tijd, want het gekozen hogeschoolbrede project vraagt om een hoog coördinatie-gehalte.

Besloten is om de scholieren zelf de onderdelen te laten maken voor een door de TH Rijswijk te ontwikkelen spel. Zo kunnen zij later thuis ervaren hoeveel beweging er zit in het leven van een HBO-student die voor een techniekstudie kiest.

De scholieren solderen een elektronische dobbelsteen (beweging van elektronen) en gieten/draaien een aantal spelonderdelen (materiaalverandering). Ook tekenen zij een natuurkundig bewegingsproces en zetten gezamenlijk een produktielijn op (logistiek).

Meer informatie is verkrijgbaar bij de W&T-coördinatoren van de vier opleidingen: Norbert Rens (BK), Kees Groenendaal/Paul Witte (E), Jan Lambers (TN) en Harry Kamphuis (W).

NVON-congres 1996: De integratie van natuurwetenschappen en techniek

Het NVON-congres 1996 wordt georganiseerd door het NVON, de Rijksuniversiteit Leiden, de Technische Hogeschool Rijswijk en de Hogeschool Rotterdam op 22 en 23 maart te Leiden. Het programma bevat diverse lezingen over natuurwetenschappen en workshops over diverse onderwijsvernieuwingen, zoals het vak ANW en algemene natuurwetenschappen in de vierde klas. Bovendien zullen er excursies zijn naar laboratoria van de rijksuniversiteit Leiden en bedrijven.

Het congres is bestemd voor leden van het NVON (Nederlandse Vereniging voor het Onderwijs in de Natuurwetenschappen, 4000 leden) en voor geïnteresseerden. Het merendeel van de programma-onderdelen vindt plaats in de Gorlaeuslaboratoria van de rijksuniversiteit Leiden. Het aperitief en het buffet op vrijdagavond vinden plaats in het Boerhaavemuseum te Leiden. Naast een rondleiding door het museum is er tussen de gangen door een optreden

van Pandemonia, een theatergroep die op populaire wijze de wetenschap aan de man brengt.

Bijna twee dagen 'onderwijs en wetenschap' worden afgesloten door een forumdiscussie over de zin en onzin van de nieuwe onderwijsvormen en van alle technologische en politieke vernieuwingen in het onderwijs.

Meer informatie over dit congres is verkrijgbaar bij Marlia van den Berg-Vloemans.

WERKBEZOEKEN MIDDELBARE SCHOLIEREN

Ook dit studiejaar organiseren wij werkbezoeken voor middelbare scholieren. Deze werkbezoeken vinden plaats op de dinsdagmiddagen tijdens lesweken.

Tijdens zo'n middag voeren leerlingen uit 4 havo, 5 havo, 5 vwo of 6 vwo proeven uit, die opgesteld staan op de laboratoria van Technische Natuurkunde, Werktuigbouwkunde en Elektrotechniek. De meetresultaten worden in het pc-lab met behulp van quattro verwerkt.

Dit studiejaar voeren zo'n 220 leerlingen proeven uit op onze hogeschool. Sommige leerlingen sturen na afloop (erg goede) verslagen op, die door ons worden nagekeken. De beste verslagen worden beloond met een boekenbon.

De leerlingen zijn ondermeer afkomstig van scholen in Rijswijk, Delft, Rotterdam, Vlaardingen, Schiedam, Leiden en Alphen. De leerlingen worden tijdens het uitvoeren van de proeven begeleid door Bert Balm, Liesbeth van de Esch, Marleen Noteboom, Cees Groenendaal, Paul Witte en Marlia van den Berg.

COMPUTERNIEUWS

De komende weken worden de personal computers van de TH Rijswijk omgebouwd tot snellere machines. Daarnaast wordt binnenkort in een aantal pc-lokalen hoogwaardige laserprinters geplaatst. Voorlopig zullen nog geen kosten worden berekend aan de studenten, maar Herman Verbree, hoofd groep Informatievoorzieningen, geeft aan dat op termijn kosten zullen worden doorberekend.

Bovendien is onlangs in de mediatheek/bibliotheek een Internet-pc geïnstalleerd. Studenten en medewerkers kunnen aan de hand van een intekenlijst maximaal één uur surfen. Met ingang van het volgende studiejaar is elk werkstation op Internet aangesloten.

INTERNATIONALISERING

Helaas heeft niemand gebruik gemaakt van de unieke mogelijkheid een aanvraag in te dienen voor een VSB beurs, die studenten in staat stelt om na hun afstuderen een vervolgstudie in het buitenland te volgen.

Buitenlandstages

Bestemd voor studenten die het eerste semester van het studiejaar 96/97 in het buitenland stage willen lopen: Met het stagebureau van de universiteit van Huddersfield (U.K.) is een samenwerking gestart. Zij zullen zich inspannen om 2 THR studenten te plaatsen bij bedrijven in de regio. De universiteit van Aalborg (Dk) wil zich ook inspannen om 2 THR-studenten bij hun researchafdelingen te plaatsen. Geïnteresseerden moeten binnen twee weken reageren met een Engelstalig c.v. en een schriftelijke motivering bij de coördinator Internationalisering.

Voor de vrouwelijke studenten bestaat er de mogelijkheid zich in te schrijven bij een internationaal netwerk WITEC, die stageplaatsen verzorgt voor vrouwen. Informatie en formulieren, ook bij de coördinator Internationalisering: Dionne Mastwijk, maandag t/m donderdag, kamer 122, tel 070 3401888.

AGENDA

19 april houdt de TH Rijswijk een extra Open Huis. Tijdens die dag wordt de finale gehouden van het Technospel, waar stadsradio Haaglanden de komende weken de voorronden van verzorgt.

PERSONALIA

Personalia

Aad Sluyter, docent Werktuigbouwkunde, treedt 22 maart in het huwelijk met Marieke Steendam. De kerkelijke inzegening en de receptie zullen beide in Maasland plaatsvinden.

**DEADLINE KOPIJ NR. 7
27 MAART 1996**